

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI

DEPARTAMENT STRATEGII, KWALIFIKACJI I KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

Warszawa, 14 czerwca 2021 r.

DSKKZ-WKD.053.2.2021.DI

Pan
Krzysztof Michnał

Prezes Zarządu
Szkoła Morska w Gdyni sp. z o. o.
Wiceprzewodniczący Rady Krajowej
Izby Gospodarki Morskiej

Szanowny Panie Prezesie,

z informacji przekazanych w piśmie Ministra Infrastruktury z 7 kwietnia 2021 r. Nr GM-DEM-1.0531.1.2021 wynika, że na posiedzeniu Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w dniu 25 lutego 2021 r. omawiano, m.in., kwestie dotyczące funkcjonowania niepublicznych szkół policealnych morskich. Podniesiono, że szkoły te „ze względu na specyfikę prowadzonego szkolenia nie mogą spełnić wszystkich warunków określonych w art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe”. Zaproponowano „aby niepubliczne policealne szkoły morskie kształcące na poziomie operacyjnym w żegludze międzynarodowej mogły funkcjonować na takich samych zasadach jak niepubliczne szkoły artystyczne”. W praktyce oznacza to propozycję wprowadzenia regulacji dopuszczających możliwość funkcjonowania w ramach systemu oświaty niepublicznych morskich szkół policealnych nieposiadających uprawnień szkoły publicznej¹.

W związku z powyższym, odpowiadając na Pana mail z 18 kwietnia 2020 r. uznany przez Ministra Infrastruktury za petycję dotyczącą podjęcia działań w sprawie sytuacji prawnej niepublicznych policealnych szkół morskich i przekazany do Ministra Edukacji i Nauki przy piśmie wskazanym na wstępie, Departament Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego Ministerstwa Edukacji i Nauki przedstawia następujące wyjaśnienia.

¹ Zapis przebiegu posiedzenia Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej jest dostępny na stronie <https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/88166574F066628BC1258699002F8530/%24File/0103409.pdf>.

1. Na wstępie należy podkreślić, że poszczególne zawody wprowadza się do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe² (dalej: ustawa Prawo oświatowe), na wniosek ministra właściwego dla danego zawodu wyznaczonego ze względu na zakres działu administracji rządowej, którym kieruje³. Wniosek taki określa w szczególności:

- nazwę i symbol cyfrowy zawodu oraz nazwę kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub dodatkowych umiejętności zawodowych;
- opis zawodu, kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub dodatkowych umiejętności zawodowych, wraz z propozycją zestawu oczekiwanych efektów kształcenia niezbędnych dla zawodu, kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub dodatkowych umiejętności zawodowych, oraz kryteriów weryfikacji tych efektów, sporządzonego z uwzględnieniem charakterystyk poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji pierwszego i drugiego stopnia (w przypadku wprowadzenia lub zmiany dotyczącej zawodu lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie - także propozycję przypisania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub kwalifikacji pełnej w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji⁴);
- uzasadnienie potrzeby wprowadzenia, wykreślenia lub zmiany dotyczącej zawodu, kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub dodatkowych umiejętności zawodowych, zawierające w szczególności analizę potrzeb rynku pracy w zakresie zawodu, kwalifikacji lub dodatkowych umiejętności;
- typy szkół ponadpodstawowych, w których może odbywać się kształcenie w zawodzie.

Szkołą morską w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe jest szkoła ponadpodstawowa kształcąca wyłącznie w zawodach podstawowych dla żeglugi morskiej, dla których ministrem właściwym jest minister właściwy do spraw gospodarki morskiej⁵. Zakładanie i prowadzenie publicznych szkół ponadpodstawowych należy co do zasady do zadań własnych powiatu, przy czym publiczne szkoły morskie może zakładać i prowadzić także minister właściwy do spraw gospodarki morskiej⁶.

W obecnym stanie prawnym szkoły morskie prowadzą kształcenie w dwóch zawodach podstawowych dla żeglugi morskiej, które w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego⁷ na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej zostały zakwalifikowane do nauczania w technikum oraz w 2-letniej szkole policealnej dla osób posiadających wykształcenie średnie lub średnie branżowe prowadzącej kształcenie

² Dz.U. z 2020 r. poz. 910, z późn. zm.

³ Zakres działów administracji rządowej oraz właściwość ministra kierującego danym działem określa ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1220, z późn. zm.).

⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 226, z późn. zm.

⁵ Art. 4 pkt 9 i 24a ustawy Prawo oświatowe.

⁶ Art. 8 ust. 9 i 16 ustawy Prawo oświatowe.

⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. poz. 316, z późn. zm.).

w formie dziennej⁸. Są to zawody: *technik mechanik okrętowy* (symbol cyfrowy 315105) oraz *technik nawigator morski* (symbol cyfrowy 315214). Program nauczania każdego z tych zawodów obligatoryjnie uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodzie określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy Prawo oświatowe, tj. w załączniku nr 32 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego⁹. W świetle tych przepisów proces kształcenia w zawodzie *technik mechanik okrętowy* oraz *technik nawigator morski* powinien być realizowany zgodnie z wymaganiami określonymi w Konwencji STCW¹⁰ oraz zgodnie z przepisami wydаныmi przez ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej na podstawie art. 68 i art. 74 ust. 4 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim¹¹ dotyczącymi wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich oraz programów szkoleń i wymagań egzaminacyjnych odpowiednio:

- w przypadku zawodu *technik mechanik okrętowy*: dla marynarzy działu maszynowego (kształcenie jest prowadzone na poziomie pomocniczym w dziale maszynowym w żegludze międzynarodowej i poziomie oficera mechanika żeglugi krajowej);
- w przypadku zawodu *technik nawigator morski*: dla marynarzy działu pokładowego (kształcenie jest prowadzone na poziomie pomocniczym w dziale pokładowym w żegludze międzynarodowej i poziomie szypa 2 klasy żeglugi krajowej).

Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego określona w podstawie programowej wynosi odpowiednio 1320 godzin dla zawodu *technik mechanik okrętowy* i 1155 godzin dla zawodu *technik nawigator morski*, jednak szkoła jest obowiązana dostosować liczbę godzin kształcenia zawodowego do wymiaru godzin określonego w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły publicznej¹². Oznacza to, że w 2-letniej szkole policealnej faktyczny wymiar kształcenia w tych zawodach wynosi 1700 godzin¹³.

Integralnym elementem kształcenia w zawodach *technik mechanik okrętowy* oraz *technik nawigator morski* są morskie praktyki zawodowe, przy czym czas przeznaczony na realizację tych praktyk wynosi co najmniej 2 miesiące na statku morskim na poziomie pomocniczym odpowiednio: w dziale maszynowym w przypadku zawodu *technik mechanik okrętowy*, w dziale pokładowym w przypadku zawodu *technik nawigator morski*.

W szkołach prowadzących kształcenie w zawodach dla żeglugi morskiej (publicznych i niepublicznych) nadzór pedagogiczny w zakresie realizowania w procesie kształcenia

⁸ Zgodnie z art. 4 pkt 29a ustawy Prawo oświatowe kształcenie w formie dziennej odbywa się przez 5 dni w tygodniu albo przez 6 dni w tygodniu.

⁹ Dz.U. poz. 991, z późn. zm.

¹⁰ International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers – Międzynarodowej konwencji o wymaganiach w zakresie wyszkolenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht, 1978, sporządzona w Londynie dnia 7 lipca 1978 r. – Dz.U. z 1984 r. poz. 201, z późn. zm.

¹¹ Dz.U. z 2020 r. poz. 680, z późn. zm.

¹² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. poz. 639, z późn. zm.).

¹³ Przy założeniu, że rok szkolny obejmuje 34 tygodnie nauki: 2 x 34 tyg. x 25 godz./tyg. = 1700 godz.

postanowień Konwencji STCW sprawuje kurator oświaty we współdziałaniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej¹⁴.

Należy zauważyć, że minister właściwy do spraw gospodarki morskiej nie przewidział możliwości prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych z kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach *technik mechanik okrętowy* i *technik nawigator morski*¹⁵, jak również nie wnioskował dotychczas o wprowadzenie innych zawodów do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, w szczególności zawodów *oficer nawigator* i *oficer mechanik statku morskiego w żegludze międzynarodowej*.

2. Poczynając od roku 2016, w wyniku utworzenia Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji opartego na Polskiej Ramie Kwalifikacji¹⁶ postępuje porządkowanie obszaru rozpoznawania i potwierdzania kwalifikacji zawodowych. W konsekwencji straciło rację bytu dalsze utrzymywanie w ramach systemu oświaty szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkoły publicznej, tj. realizujących kształcenie w oparciu o programy, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych nadawanych po ukończeniu określonych etapów kształcenia lub kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach szkolnictwa branżowego. Jako kluczową przesłankę uzasadniającą wyeliminowanie tych szkół z systemu oświaty wskazuje się okoliczność, iż **szkoły niepubliczne nieposiadające uprawnień szkoły publicznej nie umożliwiają uzyskania świadectw lub dyplomów państwowych**. Osoby kształcące się w takich szkołach zazwyczaj nie zdają sobie sprawy, że **świadectwa (dyplomy) wydawane przez szkoły niepubliczne nieposiadające uprawnień szkoły publicznej nie mają statusu dokumentów urzędowych i nie podlegają legalizacji, wskutek czego nie mogą być przeznaczone do obrotu prawnego z zagranicą**.

Możliwość funkcjonowania w systemie oświaty szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkoły publicznej została zniesiona na mocy art. 104 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹⁷. Jedyne wyjątek pozostawiono w odniesieniu do systemu szkolnictwa artystycznego, z uwagi na istotną odrębność tego systemu oraz specyfikę kształcenia artystycznego.

Poczynając od roku szkolnego 2019/2020 ustawodawca zakazał rekrutacji do klasy pierwszej/na semestr pierwszy tych szkół, gwarantując równocześnie możliwość dokończenia wcześniej rozpoczętego kształcenia. Szkołom niepublicznym nieposiadającym uprawnień szkoły publicznej, które działały przed 1 września 2019 r., pozostawiono możliwość prowadzenia działalności na podstawie dotychczasowych przepisów do czasu zakończenia kształcenia w danej szkole, nie dłużej jednak niż do 31 sierpnia 2021 r.

¹⁴ Art. 54 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe.

¹⁵ W zawodzie *technik mechanik okrętowy* wyodrębniono kwalifikację TWO.06. Organizacja i wykonywanie prac związanych z eksploatacją maszyn, urządzeń i instalacji okrętowych, a w zawodzie *technik nawigator morski* – kwalifikację TWO.07. Pełnienie wachty morskiej i portowej.

¹⁶ Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2020 r. poz. 226, z późn. zm.).

¹⁷ Dz.U. poz. 2245, z późn. zm.

W świetle powyższego należy podkreślić niezasadność podniesionego na posiedzeniu Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w dniu 25 lutego 2021 r. zarzutu, iż niepubliczne policealne szkoły morskie nieposiadające uprawnień szkoły publicznej zostały zmuszone „żeby szkolić” w zawodach *technik mechanik okrętowy* i *technik nawigator morski*. Mając na względzie konieczność przestrzegania zasady ochrony interesów w toku w odniesieniu zarówno do podmiotów prowadzących szkoły nieposiadające uprawnień szkoły publicznej, jak i słuchaczy tych szkół, ustawodawca zagwarantował możliwość dokończenia realizowanego kształcenia.

Należy przy tym zauważyć, że po 31 sierpnia 2021 r. podmioty prowadzące dotychczasowe niepubliczne szkoły policealne nieposiadające uprawnień szkoły publicznej mogą kontynuować dotychczasową działalność oświatową w formule placówek kształcenia ustawicznego lub centrów kształcenia zawodowego, jako kursy, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy Prawo oświatowe, umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Ponadto, w art. 178 ustawy Prawo oświatowe ustawodawca upoważnił ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do ewentualnego wyrażenia, w drodze decyzji, zgody na założenie lub prowadzenie szkoły niepublicznej, która nie spełnia wymogów określonych w art. 14 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe warunkujących uzyskanie uprawnień szkoły publicznej, w szczególności, jeżeli uzna ją za eksperymentalną. Użyte w powołanym przepisie sformułowanie "w szczególności" wskazuje, iż uznanie szkoły za eksperymentalną stanowi tylko jeden z przykładowych powodów dla wydania przez ministra decyzji nadającej uprawnienia szkoły publicznej szkole niespełniającej wymaganych warunków. Wniosek w sprawie nadania uprawnień szkoły publicznej szkole niepublicznej, która nie spełnia wymaganych warunków, składa podmiot prowadzący szkołę do ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania za pośrednictwem kuratora oświaty, który dołącza swoją opinię¹⁸.

Zgodnie z art. 168 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2019 r. osoby prawne i osoby fizyczne mogą zakładać szkoły i placówki niepubliczne po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu publicznych szkół i placówek¹⁹. Zgłoszenie do ewidencji szkoły niepublicznej obligatoryjnie zawiera zobowiązanie do przestrzegania wymagań określonych w art. 14 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe, w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2019 r., w myśl których szkoła niepubliczna niebędąca szkołą artystyczną jest obowiązana:

- 1) realizować programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego, a w przypadku szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe - również podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego;
- 2) realizować obowiązkowe zajęcia edukacyjne w okresie nie krótszym oraz w wymiarze nie niższym niż łączny wymiar poszczególnych obowiązkowych

¹⁸ Opinia kuratora oświaty nie ma charakteru wiążącego.

¹⁹ Ewidencję niepublicznych szkół artystycznych prowadzi specjalistyczna jednostka nadzoru podlegająca ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

- zajęć edukacyjnych określony w ramowym planie nauczania szkoły publicznej danego typu;
- 3) stosować zasady klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów, o których mowa w rozdziałach 3a i 3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²⁰;
 - 4) prowadzić dokumentację przebiegu nauczania ustaloną dla szkół publicznych;
 - 5) w przypadku szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe - kształcić w zawodach określonych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego;
 - 6) zatrudniać nauczycieli obowiązkowych zajęć edukacyjnych posiadających kwalifikacje określone dla nauczycieli szkół publicznych, z uwzględnieniem regulacji dopuszczających możliwość zatrudnienia osób niebędących nauczycielami²¹;
 - 7) stosować organizację roku szkolnego ustaloną dla szkół publicznych.

Od 1 września 2021 r. w ewidencjach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego nie będą ujęte szkoły niepubliczne niespełniające ww. wymagań, z wyjątkiem tych szkół, które uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w trybie określonym w art. 178 ustawy Prawo oświatowe.

3. W świetle przedstawionych powyżej uwarunkowań faktycznych i prawnych propozycja wprowadzenia – przez analogię do szkolnictwa artystycznego – regulacji dopuszczających możliwość funkcjonowania niepublicznych morskich szkół policealnych nieposiadających uprawnień szkoły publicznej, nie wydaje się zasadna. Za nietrafne należy uznać przyrównanie policealnych szkół morskich do szkół artystycznych, nie tylko z uwagi na specyfikę kształcenia, ale przede wszystkim z uwagi na to, że szkolnictwo artystyczne stanowi *de facto* wyodrębniony w ramach systemu oświaty podsystem, obejmujący odrębne typy szkół artystycznych, publicznych i niepublicznych, określone przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w przepisach wydanych na podstawie art. 18 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe, w których realizowane jest kształcenie ogólne i kształcenie artystyczne, albo wyłącznie kształcenie artystyczne. W szkołach realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne obowiązuje klasyfikacja zawodów szkolnictwa artystycznego określona przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w przepisach wydanych na podstawie art. 46a ust. 1 ustawy Prawo oświatowe.

Z danych Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych (dalej: RSPO) wynika, że obecnie nie funkcjonuje ani jedna publiczna szkoła policealna morska. W Rejestrze są ujęte cztery niepubliczne szkoły policealne morskie, z których dwie nie posiadają uprawnień szkoły publicznej:

- Gdyńska Szkoła Morska (nr RSPO 76003, nie posiada uprawnień szkoły publicznej) i Policealna Gdyńska Szkoła Morska w Gdyni (nr RSPO 274279) prowadzone przez Studium Doskonalenia Kadr Uniwersytetu Morskiego w Gdyni Sp. z o. o.,

²⁰ Dz.U. z 2020 r. poz. 1327, z późn. zm.

²¹ Art. 15 ust. 2, 4 i 6 ustawy Prawo oświatowe.

- Policealna Szkoła Morska w Szczecinie (nr RSPO 81762) prowadzona przez Towarzystwo Krzewienia Wiedzy o Morzu,
- Szkoła Morska w Gdyni (nr RSPO 60279, nie posiada uprawnień szkoły publicznej) prowadzona przez „Szkołę Morską w Gdyni” Sp. z o. o.

W ramach systemu oświaty kształcenie w zawodach, dla których ministrem właściwym jest minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, może być prowadzone:

- w szkołach morskich w rozumieniu ustawy Prawo oświatowe, tj. w szkołach ponadpodstawowych kształcących wyłącznie w zawodach podstawowych dla żeglugi morskiej, ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (*technik mechanik okrętowy, technik nawigator morski*), publicznych i niepublicznych spełniających warunki określone w art. 14 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe;
- w publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego i centrach kształcenia zawodowego, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy Prawo oświatowe, w formie kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, o którym mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy Prawo oświatowe, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 117 ust. 5 ustawy Prawo oświatowe²².

Wobec powyższego obecnie niecelowe i niezasadne jest wprowadzanie regulacji dopuszczających możliwość dalszego funkcjonowania niepublicznych morskich szkół policealnych niespełniających warunków określonych w art. 14 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe.

Z poważaniem

Marianna Brzozowska-Skwarek
Zastępca Dyrektora
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Ministerstwo Infrastruktury
do sprawy Nr GM-DEM-1.0531.1.2021

²² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz.U. poz. 652).